

Läkemedelsbolagens utlandsresor för läkare granskade

Tre ärenden behandlade av IGM och NBL

I denna artikel refereras tre ärenden där läkemedelsbolag ordnat resor och information för svenska läkare i Verona, Rom respektive Antwerpen. Två av dessa har bedömts av Informationsgranskningsmannen (IGM), det tredje av Nämnden för bedömning av läkemedelsinformation (NBL).

EINAR PERMAN
docent, ledamot i Nämnden för bedömning av läkemedelsinformation (NBL), Stockholm

II Läkemedelsbolag anordnar ibland information utomlands. Läkare och annan sjukvårdspersonal inbjuds till någon plats, som regel i Europa, där deltagarna får kunskaper inom ett visst terapiområde eller får bevista en vetenskaplig sammankomst. Bolaget står, helt eller delvis, för kostnaderna för resor, måltider och hotell. Sådana arrangemang måste följa vissa regler. Det måste finnas särskilda skäl av pedagogisk, praktisk, ekonomisk eller liknande natur som motiverar resan. Sjukvårdshuvudmannen skall i förväg ha godkänt deltagandet. Reglerna ingår i det avtal som träffats mellan Landstingsförbundet och Läkemedelsindustriföreningen (LIF).

Att läkemedelsbolag ordnar informationsresor för läkare och andra inom sjukvården har uppmärksammats och ibland kritiserats. Man har ifrågasatt resornas värde för sjukvården och menat att det mest handlat om ett allmänt goodwill-skapande för företaget. I denna artikel redovisas tre ärenden gällande resor. De två första behandlades av Informationsgranskningsmannen (IGM) under det gångna året, det tredje behandlades av Nämnden för bedömning av läkemedelsinformation (NBL) år 2000. Hur IGM och NBL arbetar har beskrivits i en tidigare artikel [1].

KOL-utbildning i Italien

IGM tillskrev GlaxoSmithKline AB angående en gruppresa för allmänläkare till Verona. Enligt det preliminära programmet gällde det en gruppresa, torsdag–söndag. Under fredagen och lördagen var det föreläsningar om kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL) samt ett studiebesök på GlaxoSmithKlines lokalkontor.

IGM påpekade att samtliga föreläsa-

re var svenskar, varför mötet lika väl hade kunnat hållas i Sverige. Inbjudan stred därför mot intentionerna i avtalet mellan LIF och Landstingsförbundet. I inbjudan framhölls dessutom staden Verona som en kulturstad med ett rikt kulturutbud. Detta medförde risk att själva staden lockade mer än utbildningsprogrammet. GlaxoSmithKline svarade att man i Sverige endast har försäljningskontor, medan man i Verona har ett stort forskningscentrum som man samtidigt ville presentera. Verona hade vid den aktuella tidpunkten föga att erbjuda som turistmål, varför resan inte kunde locka som en turistresa.

GlaxoSmithKline skickade senare ett definitivt program till IGM. Man hade då lagt till några föredrag, som »Grundforskning kring nya läkemedel« och »Allmänpraktiserande läkare i Italien«, med italienska föredragshållare.

IGMs prövning gällde den ursprungliga inbjudan. Senare hade några föredrag av allmän karaktär lagts till, men programmet dominerades fortfarande av KOL-programmet, där huvudansvarige läkaren och övriga föreläsare var svenskar. IGMs bedömning blev att arrangemanget stred mot avtalets intentioner och god branschsed.

GlaxoSmithKline fälldes.

Romresa dominerad av turistaktiviteter

En läkare hade fått kännedom om innehållet i en resa till Rom, som anordnats av Pfizer AB. Läkaren anmälde resan till IGM och ifrågasatte om dess program var acceptabelt med hänsyn till LIFs avtal med Landstingsförbundet.

IGM kunde beträffande inbjudan konstatera att den gällde en gruppresa torsdag–söndag. Den inleddes med och dominerades av rent turistmässiga aspekter. Programmet innehöll sparsamt och illa definierade vetenskapliga aktiviteter. Inget terapiområde fanns angivet som tema för utbildningen.

Pfizer medgav utan förbehåll att man

gjort fel och beklagade det inträffade. Man medgav att arrangemanget inte genomförts enligt företagets rutiner och lovade att vidta åtgärder så att ingenting liknande skulle inträffa igen.

Pfizer fälldes.

Belgisk kurs i kognitiv schizofreni

Landstingsförbundet anmälde en kurs kallad »Schizofreni ur ett neurokognitivt perspektiv« som Janssen-Cilag anordnat i Antwerpen för psykiatriska team från flera svenska landsting. Eftersom en myndighet stod som anmälare behandlades ärendet direkt av NBL utan att först ha handlagts av IGM.

Landstingsförbundet anmälde följande:

a) Produktnamnet Risperdal förekom på första sidan av kursinbjudan, som dessutom var underskriven av »produktchefen för Risperdal«. Härigenom framstod arrangemanget inte som produktneutralt.

b) Det program som skickades ut tillsammans med kursinbjudan visade att en svensk och en amerikan var enda föreläsare. Det borde därför ha varit billigare att genomföra kursen i Sverige och flyga hit den ene föreläsaren. Det saknades således skäl att förlägga kursen utomlands.

c) Huvudmannen kan enligt avtalet välja att stå för deltagarens kostnader för resa, kost och logi. Därför borde dessa kostnader ha angetts så att huvudmannen haft ett underlag inför ett sådant beslut.

Janssen-Cilag svarade:

a) Under kursen förekom inte någon som helst information om de läkemedel (inklusive Risperdal) som Janssen-Cilag marknadsför mot schizofreni.

b) Ett kognitivt snabbtest som Janssen-Cilag använde och som visades under kursen fanns tillgängligt endast i Belgien vid den aktuella tidpunkten. När detta test senare blivit allmänt tillgängligt har en liknande kurs genomförts i Sverige.

c) Janssen-Cilag stod för den del av varje teams kostnader som översteg 1 000 svenska kronor. Inget landsting hade kontaktat Janssen-Cilag angående kostnaderna – eller ifrågasatt utbildningen.

NBLs bedömning:

NBL lyfte inledningsvis fram att avtalets huvudsyfte är att samarbetet mellan lä-

kemedelsindustrin och sjukvården skall ske på ett ansvarsfullt sätt. Samarbete, information och utbildning skall genomföras så att parternas oberoende ställning i förhållande till varandra inte kan ifrågasättas med hänsyn till gällande författningar och etiska bedömningar. Däremot bör man undvika sofistikerade tolkningar av enskilda regler. NBLs bedömning i det enskilda fallet bygger på en samlad bedömning av omständigheterna.

a) Avtalet anger noga vad som får ingå i terapiinriktad utbildning. Produktinformation får inte ingå. Att produktnamnet Risperdal fanns omnämnt i inbjudan till sådan utbildning kan inte anses som ett avsteg från denna regel.

b) Avtalet föreskriver att läkemedelsinformation om möjligt skall anordnas på den egna arbetsplatsen. I detta fall kunde detta inte ske eftersom team från flera landsting deltog. Övriga anförda skäl var också av sådan praktisk natur att de berättigade att Janssen-Cilag genomförde kursen i Antwerpen.

c) Janssen-Cilags inbjudan var utformad i överensstämmelse med gällande avtal. Däremot kunde det ha varit av värde om inbjudan dessutom innehållit uppgifter om vilka kostnader för deltagande som huvudmannen skulle ha fått betala om han önskade göra det. Men något krav på sådan information kan inte utläsas i avtalet.

Janssen-Cilag friades.

*

Regler för läkemedelsinformation och avtal med Landstingsförbundet finns utlagda på Internet under <http://www.lif.se>

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Referenser

1. Perman E. Läkemedelsbranschen granskar marknadsföringen av läkemedel. Läkartidningen 2003;100:1444-5.